

močnih visokoraščevih sadunosnih dreves si prirediti. Prireja t. j. poraba opisanih divjakov je toraj podlaga vse razumne sadjereje.

Divjaki se večidel iz semena vzrejajo. Seme mora pa biti črstvo in kaljivno, kar se da na tem spoznati, da je notrajni del tako imenovana kravica ali jederce belo in če ga zgrizeš, sladko, ne žaltavo in gnjilo. To znamenje ali je seme kaljivno ali ne, velja za vsakojaka semena naših sadnih sort. Seme ali peške tako imenovanega peščenega sadja se morejo pri raznih opravkih v gospodarstvu pridobiti. Naj več in naj lažje se pridobi, takrat, ko se prešajo jabelka in gruške.

Tudi pri sušenju sadja daja se črste peške nabrati, seveda ko se sadje razreže in se peške iz njega poberó in v prikladni posodi do potrebe hranujejo. Pa tudi jeseni in po zimi, ko se črstvo sadje jabelka in gruške za. vživajo, se more prav veliko zdravih pešk nabrati, zlasti če se otrokom, poglavitnim sadjejedcem, nekaj krajcarjev za določeno mero nabranih pešek obljubi in tudi izplača. Otroci kaj radi nabirajo peške.

Kdor si hoče pri prešanju jabelk in grušek pešek za seme pridobiti, mora tropine nekaj časa pustiti, da se malo vsahnejo potem si jih mora prerešeti tako, da drobnejši deli in z njimi vred tudi peške skozi rešeto leti.

Ta drobir se še enkrat prerešeta in tako se že precej čiste peške pridobe.

Sem ter tje imajo navado tropine v peči ali na ognjišči sušiti, kar pa ni posnemanja vredno, ker pri ti priliki peške vročina le prelahko preveč pritisne in tako njihovo kaljivno moč umori. Nekteri koj vse tropine po gredah posejejo, kar je sicer dobro, ker tropine služijo za gnojilo, vendar pa se je na drugi strani bati, da tropine privabijo miši in druge škodljivce, ki potom tropine s peškami vred pohrustajo. Najbolje je peške, ki so se jeseni in v zgodnji zimi nabrale, da se jim kaljivna moč ohrani, v primerni zaboj vsuti med plaste peska ali prsti in potem na kakem suhem prostoru skoz zimo hranjevati.

Poleg peska ali prsti se rabi tudi na drobno zmlati lesni ogelj. Zaboj se mora pred mišmi prav skrbno varovati. Semtertje se zaboj s peškami, tudi 60 centimetrov globoko v zemljo na suhem prostoru zakopava. Rano spomladi se potem zaboj ali če jih je več zaboji s peškami iz zemlje vzamejo in če so vremenske razmere ugodne, peške posejejo. Če se že posamezne kali pokazujejo, tedaj je že skrajni čas, da se posejejo. Seme od bolj divjega in močno rastočega sadja je za posejatev boljše od žlahtnih in nježnih sort.

Konec prih.

Sadjerejsko društvo za spodnji Štajer.

Ker je c. k. namestnija v Gradci uže potrdila pravila, se skliče prvi občni zbor tega

društva v nedeljo 5. novembra t. l. (popoldne) v Šentjurji (na južni železnici). Volilo se bo tedaj ravnateljstvo društva in vpisovali se bode novi udje.

Ogledovanje bikov vršilo se je v Celji dne 11. oktobra t. l. Prignali so 31 bikov, od kojih je bilo licenciranih 23. Premije dobili so za svoje lepe plemenske bice gospodje: baron Hakelberg, vitez plem. Berks, Martin Koželj, Jakob Pilih, Fr. Pisanec, Fr. Zinok, Sl. Ledl, Mat. Zidanšek, Ant. Mastnjak in Jož. Erin.

Lepo zelje pridelal je g. Balon v Stari vasi na Bizeljskem. Ena glava je tehtala 10 kilogramov.

Dopisi.

Iz Celja. (Spominek cesarja Jožefa II.) V „Slov. Gosp.“ se je uže čitalo, da nameravajo celjski Nemci cesarju Jožefu postaviti spominek, v kateri namen so nekateri nemški gospodje uže dolgo časa denarnih doneskov pobirali. Ker se je zdaj po dolgem „fehtanju“ konečno toliko denarjev skupaj spravilo, da je mogoče bilo, spominek naročiti, ga bodo prihodnje nedeljo (29. t. m.) odgrinjali. Da bode ta „špektakel“ priliko dal posebno nemškutarjem z ošabnim govorom hvaliti „nemško kulturo“, „nemško svobodo“ itd. — t. j. gotovo pričakovati in mi Slovenci jim to nedolžno veselje nečemo kaliti. Če pa nemški gospodje mislijo, da se jim bode posrečilo, k tej svečanosti tudi nekatere Slovence ali pa celo zastopništvo ene ali druge slovenske občine kot „štafažo“ vjeti, to se vendarle grozno motijo, ker Slovenci dobro vedo, da celo ta stvar ni toliko v počestčenje sicer blagosrčnega in dobro nameravajočega cesarja Jožefa nasnovana, marveč je le nemška demonstracija zoper Slovence. Saj vemo, da naši Nemci cesarja Jožefa častijo le kot germanizatorja, to je kot moža, kateri je hotel celo Avstrijo ponemčiti, kar mu pa je čisto spodletelo. In ker se naša sedanja vlada, in sicer njej na čelu naši preljubljeni cesar Franc Jožef I., kaže kot taka, ki hoče biti tudi nam Slovincem pravična, je tudi namen ove svečanosti: naši sedanji vladi nezaupnico pokazati. Mi Slovenci pa imamo zaupanje do sedanje vlade ter sedaj nobenega uzroka nimamo, se kot Slovenci hvaležno spominjati uže pred sto leti umrlega Jožefa II., zato bi za nas neprimerno bilo, se na kak način udeležiti omenjene svečanosti. Pričakovati je tedaj, da se nobeden pameten Slovenec ne udeleži tega špektakelna. Če se pa nekateri odpadnik slovenskega naroda kot „štafažo“ da zlorabiti, temu ni kriv slovenski narod, in sramota takega obnašanja pade na njega nazaj!

Iz šmarijskega okraja. (Nekoliko nasvetov. Konec.) Drugi nasvet je ta: Slov.

Ljudstvo ni po vseh delih Štajerske v narodnem oziru enakomerno zavedno. To pride od tod, ker je veliko trgov na pol ponemčenih, in se slovenski jezik v njih za dveri postavlja. Kmet pa seveda ni tak učenjak, da bi se mu samemu od sebe zasvetilo v glavi, da bi iznašel, kaj je politika, kaj so nemčurji, kaj je materinščina vredna in kako se mora od vsakega poštenega človeka spoštovati. Saj ljudstvo navadno časnikov niti pozna ne. Ako bi pa slov. društvo zavednim narodnjakom v takih na pol ponemčenih trgih seglo pod pazuo, jih tako dolgo spodbujalo, da bi se vzdramili in si priredili narodno središče — čitalnico, kjer bi se shajali, in od koder bi se narodna zavest širila tudi med kmečko ljudstvo, in ako bi jim slov. društvo pri tem podvzetji z močno in vsakojako podporo prišlo na pomoč, potem bi s časom naše narodne razmere dobile čisto drugo lice, kakor je imajo sedaj. Da se torej povsod, kjer je količkaj ugodnih tal za to, — in to je gotovo v vsakem večjem, tudi močno ponemčenem trgu — osnuje čitalnica, za to naj bi slov. društvo pred vsem skrbelo, in ne nehalo spodbujati, in ne štedilo ne duševne ne gmotne podpore, da se kaj takega doseže. Saj narodna nezavednost je ena naših največjih nesreč in glavni podporni steber nemškutarjem. Kedar bodo slovenski kmetje od prvega do zadnjega vzbujeni, in svesti si svoje slovenske krvi in veljave, da jih nemčurji ne bojo mogli z lažmi pitati in na svoje pogubne poti zapeljati, takrat je tudi nemčurjem za vselej odklenkalo. — Vzhodno od Celja pa noter do Podčetrčka n. pr. ni nobene čitalnice, dočim bi jih lahko več imeli, kakor vrli Savinjecani. Pa tudi po drugih krajih jih še mnogo pogrešamo. Spodbuje in podpore je treba! Zató pa je zopet treba znanstva razmer dotičnih krajev, in občevanja s tamošnjimi uplivnimi in odličnimi narodnjaki. Da se torej delokrog slov. društva čez vse trge in občine enako razširi, podpiramo tudi mi nasvet, ki se je nedavno izprožil, naj bi vsak trg in vsaka kmetška občina imela svojega zastopnika pri slov. društvu. l. k.

Iz Dobrne. (Šolsko leto) ima v sedanjej dobi „babilonske zmešnjave“ svoj začetek o različnih časih, potem, kako se je komu kje zljubilo pri „starem kopitu“ ostati ali pa bodi iz potrebe bodi iz hrepenenja po spremembi in novosti od istega odstopiti. Vrh tega je letos po marsikaterem kraji bolezen račune prečrtala ter se je šolsko podučevanje moralo pričeti pred inace navadnim dnevom, da se zamujeno sedaj opravi. Pri nas gospodoyala je dvojna kužna bolezen. Meseca avgusta je po enem delu občine razsajala griža, ki je pobrala 26 oseb, t. j. vsakega 64 iarnika; ko je ta prenehavala, so se po ostalih okolicah lotili zvlásti mlajših ljudij ošpički. Malo da ni hiše, kjer niso imeli bol-

nika. Ker je otrok bilo le malo še zdravih, smo šolo „zaprli“ 5 dnij pred določenim obrokom. Zarad tega neznatnega števila ur je sedaj naša deca doživela „dobroto“, da pred postavnim časom ni bilo potrebno priti obiskovat šolskih klopij. Mi smo 16. dne oktobrovega šolsko leto začeli s sv. mešo. Takozvanim „liberalcem“ ni všeč okoliščina, da se otroci še v „razsvitljenem“ današnjem veku vdeležujejo službe božje; radi bi deco vzrejali brez Boga. Na to prikazen je pred dvema letoma v naši učilnici učitelja svarečega opomnila celo neka učenka ter trdila, da baje ni dolžna vdeleževati se pri cerkvenih opravilih! Kar ljudje sedaj sejajo, bodo že o svojem času želi. Ali zgodovina in vsakdanja skušnja spričujejo, da slabo seme ne more dati vesele žetve. V novejšolske postavi od 14. majnika 1869 so Cerkví sovražni „liberalci“ rekli, da je šoli namen: otroke vzrejati „nravno-verski“; po njihovem nauku je življenje ali kakor pravijo „nrav“ prvo potem še le vera, t. j. da iz človekovega obnašanja ali „nравnosti“ izvira vera, a ne „nравnost iz vere.“ Sicer pa samo poglej malo okoli sebe in boš opazil, kakšno je s primerno redkimi izjemami življenje vrtoglavih „brezvercev“ ter si v zgornjem nauku sodbo napravi sam. Človeka brez vere v obče si pač misliti ne moremo; če ne veruješ Bogu, veruješ vsaj samemu sebi ali lažipreroku, ki te spravlja ob vero v višje bitje. Veliko tistih, ki so razven drugih pogubonosnih naredeb o svojem času skovali postave s očivestno slabimi nasledki, mnogo tistih še sedaj sedi v državnem in deželnem zboru. Sami sprevidajo, da so v blato zavozili, no, ker hočejo veljati mož-beseda, za tega del se ne morejo „sramotno“ nazaj pomikati. Če ti delo spodleti, je li mar sramota za tebe, ako se istega znovič lotiš, vendar od boljše strani? Ljudstvu so se tu in tam začele oči odpirati, zatoraj je pri zadnjih volitvah za državni zbor, kjer je delavnica za postave veljavne po cesarstvu, marsikje dalo slovo svojim starim lažiliberalnim poslancem ter z volitvo konservativnih, t. j. pravicoljubnih zastopnikov Cerkví in Slovanom sovražne ljudi, ki so do takrat zvonee nosili, zvrгло z „liberalno“-vladarskega prevzetnega konja. „Liberalci“ namreč drugim črevlje merijo le po svojem lastnem kopitu, a konservativci tako, kakor je slednjemu človeku primerno. Za tega voljo so konservativci „liberaleem“ pravi trn v peti in toti onim kljubujejo, kolikor premoreje.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Radgone. (Protest in izjava.) V „Slov. Gosp.“ je bilo objavljeno, da bi bil Slovencem sovražno peticijo dr. Mihaliča podpisal tudi jaz kot župan Zbigovske-Lastomerske občine. Ako se moj podpis in občinski pečat nahajata na Mihaličevi peticiji, mi je gotovo kak

nasprotnik slovenskega naroda za oba bil prevaril. Jaz tedaj protestujem zoper moj podpis in občinski pečat na Mihaličevi peticiji, ker se nikakor ne strinjam z njenim zapopadkom; dokaz temu je moj podpis peticije na visoki državni zbor za jednakopravnost slovenskega jezika v ljudskih in srednjih šolah, učiteljskih, sodnijah in za ustanovljenje deželne nadsodnije v Ljubljani.

V Lastomercih dne 8. oktobra 1882.

Juri Čresnar m/p,

kmet in župan v Lastomercih.

Iz Murskega polja. (Šola). Že 14. den t. m. so trgale deklice cvenske, motarske in krapjenske še jesenske cvetlice po vrtil in je spletale v vence. Proti večeru so pa začeli grometi možnarji v sredi lepega polja malo $\frac{1}{4}$ ure od reke Mure in Ogrske meje, v okolici, kjer so razsajali strašni Kruci, kateri so bili pod vodstvom Doša namenjeni iti v sv. deželo, on pa je nje gnal razbijat in ropat k našim miroljubnim prednamcem, dokler jih ni l. 1704. radgonski sodec Draš s svojimi meščani in kmeti mnogo pomoril, orodje, zastave in bobne vzel ostale pa v Muro spodil, da so poginoli. Na prostoru, kjer se godila ta redka slovesnost, so bržej ko ne bili mnogi pokopani, ker se je pri kopanju jame našel ostanek mrtvih. Blaga misel je se zbudila v možu cvenske srenje, njemu pristopili so še drugi in se pogovorili; tako je bilo sklenjeno, da se ima staviti za cvensko občino šola, kterej pripadajo vesi Cven, Mota in Krapje. Šole je bilo močno potrebno za malo deco, ktere je blizo do 150 skoraj dve uri daleč hodilo v Ljutomer v šolo. Že l. 1880 so si vesi opeko priredile in l. 1881 novembra je se že pokrila, čeravno je slabo vreme jesensko delo zadrževalo, in letos 15. t. m. je se dodelana slovesno odprla. Delo hvali samo delalce in sosedo, ki so toliko skrbi in truda imeli, pa prikrbeli lepo šolsko poslopje, ki je videti, kakor lepa vila sredi polja. V prvo je bila šola blagoslovljena od č. g. kaplana Simoniča, ki so govorili o cerkvi in šoli primeren govor in končali, da naj bi bili učenci sploh za vero domovino in cesarja vneti. Zatem stopi kot govornik g. Janez Horvat, nadučitelj ljutomerski, ki je starišem, posebno materam na srce polagal, kako imajo deci biti prvi učitelji, zatem še le lahko učitelj doseže namen svojega poklica in konča govor s trikratnim živijo. Zatem nastopi učitelj nove šole g. Kocuvan kot govornik in starišem obljubuje, da hoče vestno izvrševati svoj poklic, posebno takrat lahko, ako mu bodo stariši pripomagali. Nadalje je govornik g. J. Kril, učitelj realke ljutomerske, razkladal pomen šole. Zatem še z resno besedo ima svoj govor naš deželni poslanec, mnogozasluženi g. J. Kukovec, kateri je imel v besedi šolske razmere, kaj je bila šola, kaj je dandanes, in kaj

še ima biti in dosegnoti. Nazadnje še omenim uže rajnega začetnika tej šoli V. Špindler-ja, ki je mnogo truda in skrbi imel, kakor tudi zdajni župan J. Rajh, ki je mogel večkrat britke poskusiti, in nazadnje se zahvaljuje celemu odboru in občanom. Konečno se pa zahvali v imenu delalcev šole g. J. Gotlih, mizar, ki je res izvrstno svoje delo dodelal, da ga vse močno hvali. Po končani slovesnosti se ljudstvo razide gospodje iz Ljutomera so pa bili povabljeni k g. županu, kjer je bila pripravljena večerja, ktero so k županstvu spadajoči možji priredili. Pri dobri volji je se govorilo eno in drugo in vsaki mož je imel nekaj besed povedati. V začetku priprav za šolo je šlo močno težavno. Več kakor polovica ljudi je bila za to, da se ne sme šola staviti in zraven so naštevvali vsakovrstne učiteljske zbirce, in več kaj druga, tako, da 21. maja l. l. bil shod, pri katerem sta bila g. Kukovec in ljutomerski glavar in so sklenili, da se mora šola staviti, zdaj se pa vendar veseli vsak dobrote, ko je poslopje dodelano in to je tudi prav. Kajti šola bolj ko je blizo stanovanja otrok, boljša je, ležej otroci v šolo hodijo in se imajo bolj priložnost učiti, ker otrujeni se težej učijo pa tudi za nadaljevalno šolo, tedaj kedar otroci postavna leta dopolnijo, bo lahko ob nedeljah popoldne učiti kmetovanje i. dr. Pogleda se naj v druge dežele in kraje, kder ima skoraj vsaka občina svojo šolo, pa kaj so že dosegnoli v dobi 50 let in pri najboljši volji njih nismo v stanu dohiteti in vse se je dosegnolo s pomočjo šole in učenja.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Zopet je govornica, da se baje skoro snideta avstrijski cesar in ruski car. Mogoče, a verjetno ni. Naše cesarstvo potrebuje odločnega združenja Bosne in Hercegovine z Avstrijo. Rusi pa brščas v to privolijo le, ako se jim dopusti Turke vgnati v Azijo in vzeti Carigrad, če ne, pride do vojske. Nekaj takšnega se snuje v političnih krogih. — Delegacije zborujejo v Budimpešti; grof Hohenwart ni zraven; zakaj je odposlanstvo položil, to ni povedano, — Vsi deželni zbori skoraj so sklenoli svoje letošnje zborovanje; v českem pa je prišlo do burnega sklepa. Nemci so nanašče sprožili misel, naj bi se z denarji iz deželne blagajnice, kamor največ vplačujejo Čehi, v Pragi pozidal nemšk teater za poletni čas; kajti za po zimi je itak uže postavljen nemšk teater. Ta nepotrební nasvet je Čehi razžalil, kar so Nemci itak nameravali. Vsled tega nasvetuje dr. Rieger, naj se cela reč odloži do drugega leta. Ali sedaj naznani e. k. namestnik, da je deželni zbor česki hipoma razpuščen. Nemško-liberalni rogovileži so silno poparjeni